

Evlat edinme ve Koruyucu Aile

Ailede Stresli Durumlarda İletişim

TOPLUM, TÜM ÇOCUKLARIN SAĞLIKLA BÜYÜTÜLMESİNDEN SORUMLUDUR!

Evlat edinme ve koruyucu aile sistemi bu anlamda çok büyük bir öneme sahiptir.

Çocuk sahibi olmak

- ▶ Anne baba olmak için çocuk ile mutlaka biyolojik bir bağ olmak zorunda değil.
- ▶ Evlat edinme kararı anne-babanın kolaylıkla verebildiği bir karar değildir.
- ▶ Bu karar öncesi,
uzun bir tereddüt devresi yaşanmış,
endişe ve karamsarlık dönemi geçirilmiştir.

Evlat edinme

Evlat edinme

- ▶ Durumu evlat edindirilmeye uygun bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun kişi/eşler arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır.

Şartlar neler?

- ▶ Eşlerin **en az beş yıldan beri evli olmaları veya her ikisinin de otuz yaşını doldurmuş** bulunmaları,
- ▶ Evlat edinecek kişi veya eşlerin, **evlat edinilenden en az 18 (on sekiz) yaş büyük** olması,
- ▶ Çocuğun, evlat edinen tarafından en az bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması,
- ▶ Evlat edinmenin her halde çocuğun yararına bulunma
- ▶ Ayırt etme gücüne sahip olan çocuğun rızasının alınması,
- ▶ **Çocuğun ana ve babasının rızasının bulunması**, (22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 311 ve 312. maddelerinde yer alan hükümler hariç)
- ▶ Çocuğun vesayet altında olması halinde vesayet dairelerinin izninin alınmış olması,
- ▶ **Evlat edinenin en az ilkokul mezunu olması** şeklinde özellikler aranır.

Nasıl?

Evlat edinme şartlarına sahip bir insanın evlat edinmesi ülkemizde iki şekilde olmaktadır:

1. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kuruluşlardan,
2. Çocuğun biyolojik ailesinden ya da vasisinden.

(Bu grupta yer alan evlat edinmelerde taraflar doğrudan Aile Mahkemesine, bulunmadığı durumlarda Asliye Hukuk Mahkemesine başvurmalıdır.)

Evlat edinecek çiftin ruh hali...

Evlad edinme kararı alan anne-baba;

çocuk sahibi olabilmek için uzun süre beklemiş veya mücadele etmiş çiftler

- ▶ Uzun araştırmalar
- ▶ Tıbbi ve psikolojik tedaviler
- ▶ Büyük hayal kırıklıklarından sonra genellikle bu kararı alırlar.

Evlat edinme başvurusu kararını almak

- ▶ aralarında uzun süre tartışmışlar,
- ▶ yakın çevre tarafından suçlanma, anlaşılama gibi tepkiler
- ▶ tereddüt ve endişe duyguları
- ▶ Kararsız kalma konusunda birçok neden olabilir, bu nedenlerden birisi evlat edinecekleri çocuğun geçmişinin bilinmemesinin yarattığı endişedir.
- ▶ Anası, babası kimdir? Annesinin ve babasının sağlık durumu, zihinsel ve bedensel özellikleri nelerdir? Çocuk hangi koşullarda yaşamıştır? Ne tür etkiler altında kalmıştır?” vb sorular...

Kaygılar...

- ▶ Çocuklarının geçmişi hakkında bilgi sahibi olamamanın yarattığı huzursuzluk,

Tedirginlik hissi

çocuktaki en küçük sorunu büyütmelerine yol açabilir

çocuğun ufak hatalarını hoşgörü ile karşılayamamalarına neden olabilir.

- herhangi bir sorunla karşılaştıklarında
- problemi hızla çözmeye çalışmak yerine paniğe kapılabilirler
- kendilerini suçlayabilirler,
- çocuğun biyolojik ailesini sorumlu tutabilirler.

Evlat edinen ailenin ön kabulü neler olmalı?

Çocukta istemediği ve beklemediği bazı özelliklerin bulunabilir

Çocuktaki olumlu yönleri keşfedip geliştirmek en önemlisi

Olumsuz yönlerin uygun bir eğitimle değiştirilebileceği düşüncesi

Çocuğun kalıtsal özellikleri hakkında endişelenmek yalnızca enerjiyi boşa harcamak anlamına gelecektir.

Çift kafasındaki ideale değil çocuğu tanımaya imkan tanıyarak yetişmesine eğitim alması açısından desteklemelidir.

Evlat edinildiğinin çocuğa
söylenmesi?

Evlat edinildiği bilgisinin verilmesi

- ▶ Mutlaka söylenmesi gerekliliği ortak görüş
- ▶ En uygun zaman okul öncesi dönem (4-6 yaş arası)
- ▶ Evlat edinen anne veya baba tarafından, sade bir dille
- ▶ Hemen anlamayabilir, gerekirse açıklamalar tekrarlanmalı
- ▶ Olay abartılmamalı, aşırı bir duygusallık katılmamalı

Çocuğa doğal bir şekilde söylenmeli.

okul çağına geldiğinde, okul idaresi, öğretmen, - varsa - okulun rehberlik uzmanı durumdan haberdar edilmeli

Çocuk bunu bilmeli, evlat edinilmiş olmanın ayıp olmadığını, utanılacak veya gizlenilecek bir durum olmadığının bilincinde olmalı

Durumunu arkadaşlarından veya çevresinden saklamak ihtiyacını duymamalı

durumun bilincinde olduğunu, koşullarından memnun olduğunu, ailesi ile mutlu olduğunu rahatlıkla açığa vurabilmelidir.

Evlat edinildiği söylenmezse...

- ▶ Çocuğunuzun başta anne-babaya olan güvenini sarsılır.
- ▶ Psikolojisi ciddi anlamda zarar görür.
- ▶ Diğer insanlarla iletişimi de bozulurken,
- ▶ Yaşamında onarılamayacak yaralar açılabilir...

Evlat edinme / Koruyucu aile
Farklar?

Evlat edinme- Koruyucu Aile Fark nedir?

- ▶ En önemli ayırıcı özellik çocuğun velayeti durumu
- ▶ "Koruyucu Aile" işleyişinde velayet çocuğun biyolojik ailesindedir
- ▶ Çocuğun bakım, yetiştirme ve eğitim sorumluluğunu devlet belli esaslar çerçevesinde koruyucu aileyle paylaşır.
- ▶ Durumu evlat edindirilmeye uygun bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun kişi/eşler arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulduğu "Evlat Edinme" sürecinde çocuğun bakım, yetiştirme ve eğitim sorumluluğu tamamen ailenin sorumluluğundadır.

KORUYUCU AİLE BAKIMI

KORUYUCU AİLE BAKIMI

- ▶ Herhangi bir sebepten ötürü biyolojik ailesinin yanında kalması mümkün olmayan çocukların, uzun veya kısa süreli olarak, ücretli veya gönüllü statüde, devlet denetiminde, aileler tarafından kendi aile ortamlarında bakılması ve yetiştirilmesidir.
- ▶ Koruyucu aile bakım modeli çocuğun biyolojik ailesine dönene kadar ya da evlat edinme hizmeti ile bir ailenin yanına kalıcı olarak yerleşene kadarki sürede bir ailenin yanında desteklenmesi amacıyla düzenlenmiş geçici bir modeldir.

Koruyucu aile olmak için şartlar?

- ▶ Ülkemizde TC vatandaşı olup sürekli olarak Türkiye’de ikamet eden, 25-65 yaş aralığında bulunan, en az ilkokul mezunu, düzenli geliri bulunan, evli/bekâr veya çocuklu/çocuksuz herkes (çocuğun biyolojik anne-babası ya da vasisi dışındaki kişiler) koruyucu aile olabilmektedir.
- ▶ Akrabaların koruyucu aile olmak istemesi halinde yapılacak sosyal inceleme sonucuna göre yaş ve eğitim koşulları değerlendirilmektedir.
- ▶ Bekar kişilerin başvurularında, 30 yaşını doldurmuş olmaları ve yerleştirilecek çocuğa ebeveynin yokluğunu hissettirmeyecek akraba ilişkilerine sahip olmasına önem verilmektedir.

Hangi çocuklar bu kapsamda?

- Öz ailesi bulunan, öz ailesince bir süre için bakılmayan, çeşitli nedenlerle evlat edindirilme şansını tümüyle yitirmiş olan, kız ya da erkek, sağlıklı ya da engelli, tek ya da kardeş olup, koruyucu aile yanına yerleştirilmeye uygun olduğu belirlenmiş korunma altındaki çocuklar koruyucu aile yanına yerleştirilmektedir.

Koruyucu Aile Hizmeti içerisinde **dört farklı tip bakım modeli** bulunmaktadır:

1- Süreli koruyucu aile

Öz ailesi yanına kısa sürede döndürülme imkanı bulunmayan ya da kalıcı olarak aile yanına yerleştirilemeyen çocuklara, kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

2- Akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli

Veli ya da vasi dışında kalan kan bağı bulunan akrabalar ya da çocuğun iletişim içinde olduğu veya tanıdığı bakıcı, komşu gibi yakın çevresinde olan kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

3- Geçici koruyucu aile modeli

Acil koruma gereken ya da hakkında hizmet planı oluşturulmamış ve kuruluş bakımına yerleştirilmemiş ya da kendisi için planlanan hizmet modelinden çeşitli nedenlerle henüz yararlandırılamamış çocuklar için, temel ana, baba eğitimleri ve Koruyucu Aile Birinci ve İkinci Kademe Eğitimini almış profesyonel kişi ve ailelerin sağladığı birkaç gün ile en fazla bir ay arasında değişen bakımdır.

4- Uzmanlaşmış koruyucu aile

Özel zorlukları ve ihtiyaçları olan çocuklara yardımcı olabilecek lisans eğitimine sahip olan veya eşlerden biri en az ilköğretim düzeyinde olmak üzere temel ana, baba eğitimleri, Koruyucu Aile Birinci ve İkinci Kademe Eğitimlerini almış kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

Süreç nasıl oluyor?

- ▶ Çocuğun ve ailenin sürece hazırlanabilmesi, aile üyelerinin tanışmaları için ön hazırlık olarak nitelendirilen en az bir ay en çok iki ay süreyle çocuk ve ailenin birbirini daha iyi tanımaları sağlanır.
- ▶ Bu süreç ilk olarak çocuk ve ailenin belirlenen uygun ortamda karşılaştırılması,
- ▶ karşılıklı istek ve sosyal çalışma görevlisinin de uygun görmesi durumunda saatlik, günlük ve haftalık izinlerle, (çarşı izinleri, ev ziyaretleri) çocuğun ve ailenin ev ortamında misafir edilmesi ile devam etmektedir.

Aile Yapısı Araştırma sonuçlarına göre (2016)

Bireylere koruyucu aile olmayı isteyip istemedikleri sorulmuş

- ▶ %30.4' ü koruyucu aile olmayı istediğini
- ▶ %53.5' i koruyucu aile olmayı istemediğini,
- ▶ %16.1' i ise koruyucu aile olma hakkında bir bilgisinin olmadığını belirtmiştir.
- ▶ Koruyucu aile olmayı isteyen
- ▶ erkeklerin oranı %28.2
- ▶ kadınların oranı ise %32.6

- ▶ Koruyucu aile olmayı isteyenlerin en yüksek olduğu bölge:
%42.4 ile Doğu Karadeniz Bölgesi,
en düşük olduğu bölge ise %17.2 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Avantaj olarak

TEZEL, Z., DEMİREL, B., & ŞAHİN KAYA, Z. (2018). Ailelerin Koruyucu Aile Olmaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Etmenler ile Koruyucu Aile Olmanın Anlam ve Önemi. *Mugla Sitki Kocman University Journal of Social Sciences*, 43.

- ▶ Anne ve baba olmanın hazzını yaşamakta ve ruhsal açıdan tatmin olmakta,
- ▶ Aileleri ve aile içi ilişkileri daha da güçlenmekte,
- ▶ Planlı programlı yaşama alışkanlığı kazanmakta,
- ▶ Koruyucu aile olma vasıtasıyla kendilerini ve ailelerini ayrıcalıklı hissetmekte,
- ▶ Sosyal hayatta saygınlık ve statü kazanmaktadırlar.

▶ Koruyucu aile modeli ile

çocuklar aile sıcaklığına, ebeveyn ilgisine, sevgisine ve bakımına, aile ortamında büyüme olanağına kavuşmaktadır

Dezavantaj

TEZEL, Z., DEMİREL, B., & ŞAHİN KAYA, Z. (2018). Ailelerin Koruyucu Aile Olmaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Etmenler ile Koruyucu Aile Olmanın Anlam ve Önemi. *Mugla Sitki Kocman University Journal of Social Sciences*, 43.

- ▶ Araştırmaya katılan ailelerin çoğunluğu koruyucu aile olmanın herhangi bir dezavantajı olmadığını ifade etmişlerdir.
- ▶ Bununla birlikte bazı aileler, süreçle ilgili endişeleri olduğunu ifade etmişlerdir.
- ▶ Bu endişeler;
çocuğun koruyucu ailesinden ayrılması,
çocuğun başka bir hizmet modelinden yararlandırılması ve
çocuğun biyolojik ailesine geri dönmesi olarak ifade edilmiştir

İlk zamanlar

İlk haftalar herkes için bir uyum dönemi

- ▶ İki tarafın birbirini tanıma çabası
- ▶ en önemli nokta: sürekli ve tutarlı bir aile yapısıdır.

Çünkü çocuklar farklı yaşantılarla koruyucu aile yanına gelmekte, ailenin yaşam tarzına ve beklentilerine uyum sağlamaları, sürekli bir açıklama, **hoşgörü ve sabır** gerektirmektedir.

Alışma sürecinde, **çocuğun kişilik özellikleri ve olgunluk düzeyi** göz önüne alınarak özenli davranmaya dikkat etmelidir.

- ▶ Çocuğun eğitiminde genel gelişim, eğitim ve disiplin yaklaşımlarını uygulamaya çalışmalıdır. Onların geçmiş yaşantılarındaki zorlukları düşünerek **normalin üstünde bir tolerans göstermemeli, aşırı koruyucu davranmamalıdır.**
- ▶ Çocukla ilgili alınacak kararlarda onun da görüşünün alınmasına dikkat edilmeli

Ailenin parçası olmak

- ▶ Çocuğun aile bireylerine hitap şekli ile ilgili yaptığı seçimlere saygı göstermeli; bu konuda çocuğa baskı yok!
- ▶ Çocuklar ailenin bir bireyi olarak, anne baba ilişkisinin yanı sıra ailede varsa çocuklarla kardeş ilişkisi içinde olacak.
- ▶ Çocuklar arasında olabilecek çatışmalar arasında

taraf olmadan

kendi aralarında çözüm bulmalarını desteklemek,

sakinlikle karşılamak,

ailenin dengesini bulmasını sabırla beklemek ailedeki herkesin huzuru için önemli

Anne babanın önce kendi dünyasında, düşüncelerinde bu çocuğa bir yer açması, kendi yaşamımıza davet etmesi uyum sürecini kolaylaştıracaktır.

Abukan, B. (2020). Çocukluk Çağı Travmalarının Koruyucu Aile İçinde Sağaltımı Üzerine Bir Değerlendirme. Toplum ve Sosyal Hizmet, 31(1), 241-260.

- ▶ Çocuklar stresli bir ortamdan gelmiş olabilirler, duygusal ve davranışsal zorluklar yaşayabilir.
- ▶ Koruma altındaki çocukların önemli bir bölümünde çocukluk çağı travma yaşantısı ve travmatik belirtiler görülebilmekte
- ▶ Çocukluk çağında desteklenmelerinin yetişkin yaşama sağlıklı bir biçimde hazırlanmaları üzerindeki etkisi görülmekte
- ▶ travmaların iyileşmesi hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemi ruh sağlığı için önemli bir risk etmeninin ortadan kaldırılmasını sağlamakta
- ▶ koruyucu aile hizmeti

ilgi, sevgi ve güvene dayalı aile ilişkileri kurulması ile çocuğun temel duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasına imkan tanıyan travmaların düzelmesinde etkili olacak bir modeldir.

Abukan, B. (2020). Çocukluk Çağı Travmalarının Koruyucu Aile İçinde Sağaltımı Üzerine Bir Değerlendirme. Toplum ve Sosyal Hizmet, 31(1), 241-260.

- ▶ Koruyucu aile hizmet modelinin var olan uygulamalardaki eksiklerinin giderilmesi
- ▶ Hizmeti güçlendirecek müdahalelerin, koruyucu aile hizmeti ile birlikte
- ▶ çocuklara ve de ailelere yönelik işlevsel bir hale getirilmesi oldukça önemli!

ALTINOĞLU-DİKMEER, P. İ., EROL, P. N., & GENÇÖZ, P. T. (2014). Evlat Edinilmiş ve Biyolojik Ebeveyniyle Yaşayan Çocukların Davranışsal ve Duygusal Sorunları ve Bağlanma Düzeyleri ile Anne Babalarının Çocuk Yetiştirme Stillerinin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi. Türk Psikiyatri Derg, 25.

- ▶ Duygusal ve davranışsal sorunların ortaya çıkması ve güvenli bağlanma ilişkisinin gelişmesi açısından evlat edinmenin koruyucu bir faktör olabileceği düşünülmekte
  - ▶ Korunmaya muhtaç çocukların, kurum bakımı yerine aile temelli bakım modellerinde yetişmelerinin olumlu sonuçları araştırmalarla ortaya konmakta
  - ▶ Ülkemizde de evlat edinme sistemlerinin topluma tanıtılıp farkındalık ve duyarlık geliştirilmesinin,
  - ▶ Bu alanda çalışan uzmanlara ve ailelere eğitim verilmesinin,
- Daha çok çocuğun gerçek bir yuva ve aileye kavuşmasında önemli katkılar sağlayacağı tartışmasıdır.

Bazı çocuklar annelerinin karnında değil
***anne ve babalarının
kalplerinde büyür.***

UNUTMAYIN...
ONU SİZ *Kalbinizde*
BÜYÜTTÜNÜZ.

www.cocukhizmetleri.gov.tr

T.C.
Aile ve
Sosyal Politikalar
Bakanlığı

T.C.
Çocuk
Hizmetleri
Genel
Müdürlüğü

Kaynakça

- ▶ <https://www.korev.org.tr/p/10/evlat-edinme-nedir>
- ▶ <https://ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/sss/cocuk-hizmetleri-genel-mudurlugu/evlat-edinme-hizmeti/>
- ▶ <https://ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/sss/cocuk-hizmetleri-genel-mudurlugu/koruyucu-aile-hizmeti/>
- ▶ <https://www.ekipnormarazon.com/makalelerimiz/egitim/evlat-edinilmis-cocuk-ve-egitimi/>
- ▶ <https://aynapd.com/koruyucu-aile/>
- ▶ ABUKAN, B. (2020). Çocukluk Çağı Travmalarının Koruyucu Aile İçinde Sağaltımı Üzerine Bir Değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(1), 241-260.
- ▶ ALTINOĞLU-DİKMEER, P. İ., EROL, P. N., & GENÇÖZ, P. T. (2014). Evlat Edinilmiş ve Biyolojik Ebeveyniyle Yaşayan Çocukların Davranışsal ve Duygusal Sorunları ve Bağlanma Düzeyleri ile Anne Babalarının Çocuk Yetiştirme Stilllerinin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi. *Türk Psikiyatri Derg*, 25.
- ▶ TEZEL, Z., DEMİREL, B., & ŞAHİN KAYA, Z. (2018). Ailelerin Koruyucu Aile Olmaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Etmenler ile Koruyucu Aile Olmanın Anlam ve Önemi. *Mugla Sıtkı Kocman University Journal of Social Sciences*, 43.